

A Trilnik Házaspár Az Unokákkal

A kép egy szabadkai utcán készült 1945-ben. A mostohaapám és az anyám van rajta az unokákkal: A fiam, Vlada áll elől, a másik két kisgyerek a mostohaapám két unokája.

Kisgyerekként Kanizsán laktunk. Hat éves voltam, amikor anyám újra férjhez ment. Ekkor Szabadkára költöztünk. Anyám és Mojsije Trilnik, a mostohaapám már sokkal korábban ismerték egymást. Ez egy elég érdekes történet. Trilnik felesége anyám egyik rokona volt. Halála és apám halála után elhatározták, hogy összeházasodnak, mert a mostohaapám egyedül maradt két gyerekkel. Meggyőzte anyámat, hogy menjen hozzá feleségül. Egyedül volt, és azt gondolta, könnyebb lesz a gyerekek nevelése, ha van valaki mellette. Kicsi volt lakásunk annyira, hogy zongoránkat alig tudtuk bepréselni. Mostohaapám, Mojsije Trilnik pénzbeszedő [Valószínűleg ő szedte be a hitközségi adót. - A szerk.] volt, és samesz a szabadkai zsidó hitközségen [A szabadkai zsidó hitközséghez a Magyar Zsidó Lexikon adatai alapján az 1920-as években 5000 fő tartozott, közülük 1285 fő volt adófizető. - A szerk.]. Két gyereke velünk lakott. Öten voltunk gyerekek a házban, két nővérem, az ő két fia meg én.

A szabadkai zsidó elemi iskolába jártam. Fiatal fiúként jártam zsinagógába. Volt bár micvám, együtt a mostohaapám fiával, aki három hónappal volt fiatalabb nálam. Nagy ünnepséget tartottunk Kutinában az összes rokonunkkal. Sokat tanultam a judaizmusról, amíg mostohaapám a szabadkai zsidó hitközségen dolgozott; ezeket a témákat megvitattuk a Hasomér Hacairban. Minden héten megtartottuk otthon a sábeszt, mert mostohaapám nagyon vallásos volt. Kóserül evett, de a részletekre nem emlékszem. Azt tudom, hogy az istentiszteleteket ő vezette a zsinagógában, ahová elmentünk sábeszkor és a nagy ünnepeken. Ezen kívül anyám otthon is megtartotta a sábeszt. Amíg Kanizsán laktunk anyám öt gyertyát gyújtott sábeszre, de nem tudom, miért. [Feltehetően az öt gyermek után gyújtott öt gyertyát. - A szerk.] Emlékszem, hogy sábeszkor mostohaapám mindig megáldotta a fiait, de minket soha. Ez jó példa arra, hogy mennyire nem szeretett minket, és miben bánt velünk másképpen. Utána megvacsoráztunk. Anyám elvitt

magával a zsinagógába, lent hagyott a földszinten a férfiakkal, ő pedig felment az emeletre. Legjobban a Pészahot szerettem, amikor maceszt ettünk, a má nistáná-t olvastuk, kitakarítottuk a lakást és más edényekből ettünk. Ezalatt az ünnep alatt minden más volt.

Nagyon szegények voltunk az iskolaéveim alatt, úgyhogy a szüleim nem tudtak privát nyelv- és zeneóra járni. A mostohaapám taníttatta a fiait, de rám nem volt pénze. Mostohaapám egyszer azt mondta, csak egy gyereket lehet taníttatni, kettőt nem. Úgy döntött, az lesz a legjobb, ha kereskedő leszek, azaz először tanonc egy boltban, és amikor már eleget tanultam, akkor majd kereskedővé leszek.

A holokauszt alatt Magda és Sárika a két nővérem, anyám, mostohaapám, a feleségem és a fiam is munkaszolgálatosok voltak a Csehszlovákiában és Ausztria határán; a pontos helyet nem ismerem. Egy-másfél évig voltak ott. Laci fiatal volt, és senki nem bántotta. Az a ritka eset voltak, akiket munkaszolgálatra és nem táborba vittek. Egy filmszínházban aludtak és egy cukorgyárban dolgoztak, ahol a legnehezebb fizikai munkákat bízták rájuk. Viszonylag jól éltek ebben az időben, mert a többi munkás sokszor adott nekik kenyeret. Más táborokkal összehasonlítva, ők legalább nem éheztek. Annyi cukruk volt, amennyit csak akartak. Szerencsére a munkaszolgálatból nem küldték őket tovább más táborba, így mindannyian visszatértek. Amikor már látni lehetett a háború végét, a családomat és még egy magyar családot Szegedről elrejtettek egy bunkerban, amit lefedtek szalmával. A csehek gondoskodtak róluk, élelmiszert vittek neki, és amint véget ért a háború, találtak nekik egy vonatot, ami hazavitte őket.

Én a több év munkaszolgálat és tábori borzalmak után, úton hazafelé uton azon gondolkodtam és attól rettegettem, kit fogok megtalálni érkezésemkor. Nem emlékszem, melyik városban voltunk, amikor szálltam a vonatról és bementem a restibe. A restiben egy nagy papír volt kiakasztva azoknak a zsidóknak a nevével, akik áthaladtak ott. Ezen a darab papíron ott volt az egész családom. Próbálják csak meg elképzelni, milyen csodálatosan éreztem magam; hazaérek, és az egész családom ott vár majd. Egy voltam a nagyon kevesek közül. Amikor hazaérkeztem, az egész családom ott várt. Tényleg szerencsém volt ebben a borzalmas háborúban.